

Mezinárodní právo soukromé II – 5. seminář

JUDr. Klára Svobodová

Řešení příkladu

Příklad

Pan Petr Toman je výrobcem vína z Mikulova. Na dovolené v Chorvatsku v červenci 2007 se seznámil s panem Draganem Matkovičem, který provozuje v Pule dvě restaurace. Společně uzavřeli smlouvu o dodávce 500 litrů moravského bílého vína za účelem jeho prodeje v uvedených restauracích. Přpravu zajišťovala na základě smlouvy s prodávajícím nákladním vozem společnost SUNNY Export, s.r.o., se sídlem v Trenčíně. Krátce po přechodu slovinsko-chorvatské hranice kamion havaroval, a proto došlo ke vzniku prodlení s dodávkou zboží o pět dnů (zajištění nového vozidla, překládka).

Příklad

Dragan Matković zboží převzal, avšak podle smluvených podmínek je ani po třech písemných upomínkách nezaplatil. Petr Toman požaduje zaplacení kupní ceny a náhradu veškeré škody, která mu v souvislosti s dodávkou vznikla.

Strany ve smlouvě nezvolily právo. Strany vyloučily použití Úmluvy OSN o smlouvách mezinárodní koupi zboží.

Otázka č. 1

Pokud Petr Toman podá u českého soudu žalobu na náhradu škody, budou české soudy pravomocné? Podle kterého předpisu posoudí český soud svoji pravomoc a proč?

Odpověď na otázku č. 1

- Žalovaný má domicil mimo území EU (v Chorvatsku)
- Nelze použít nařízení Brusel I
- Český soud posoudí svoji pravomoc podle §37 ZMPS => je dána příslušnost podle vnitrostátních předpisů?

Otázka č. 2

Jak by se situace změnila, kdyby součástí smlouvy byla prorogační doložka ve prospěch českého soudu?

Odpověď na otázku č. 2

- Český soud posoudí prorogační doložku na základě článku 23 nařízení Brusel I
- Podmínky článku 23 tedy budou splněny

Otázka č. 3

Určete právní režim přepravní smlouvy.

Odpověď na otázku č. 3

- Smlouva uzavřena po 1.7.2006
- strany nezvolily právo pro svůj závazkový vztah
- rozhodné právo při neexistenci volby práva – čl. 4 a násl. Římské úmluvy
- Přepravní smlouva – nejsou splněny podmínky článku 4 odst. 4 -> článek 4 odst. 2 – slovenské právo

Otázka č. 4

Jakým právem se bude řídit nárok Petra Tomana na náhradu škody vzniklé prodlením při dodávce zboží proti přepravci?

Odpověď na otázku č. 4

- Článek 10 odst. 1 pís c) ŘÚ ve spojení s článkem 4 odst. 2 Římské úmluvy
- Slovenské právo

Otázka č. 5

Určete právní režim kupní smlouvy.

Odpověď na otázku č. 5

- Smlouva uzavřena po 1.7.2006
- Strany nezvolily právo
- Článek 4 odst. 2 ŘÚ -> české právo

Otázka č. 6

Podle jakého právní řádu posoudíte formu kupní smlouvy?

Odpověď na otázku č. 6

- Článek 9 ŘÚ
 - Smlouva uzavřená mezi přítomnými
 - Článek 9 odst. 1
 - Lex causae – české právo
 - Místo uzavření smlouvy – chorvatské právo

Otázka č. 7

Určete personální statut všech zúčastněných subjektů.

Odpověď na otázku č. 7

- §3 ZMPS, §22 ObZ
- Petr Toman – české právo
- Dragan Matković – chorvatské právo
- Sunny Export – slovenské právo

Jaké jsou rozdíly mezi zahájením rozhodčího řízení ad hoc a před stálým rozhodčím soudem (RS HK ČR a AK ČR)?

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Žaloba (§14 ZRŘ)
 - Stálý rozhodčí soud
 - Předsedající rozhodce, rozhodce

Zahájení rozhodčího řízení = den, kdy žaloba došla rozhodčímu soudu nebo rozhodci

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Náležitosti žaloby
 - Stálý rozhodčí soud – RS HK ČR a AK ČR
 - > řád rozhodčího soudu (§13 ZRŘ)
 - > §17 Řádu

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Označení stran
- Adresy stran
- Nárok žalobce
- Podpis žalobce
- Poukaz na založení pravomoci
- Uvedení skutkových a právních okolností, označení důkazů
- Hodnota předmětu sporu
- Doklad o zaplacení poplatku za rozhodčí řízení
- Jméno rozhodce, kterého jmenuje žalobce nebo žádost, aby ho jmenoval předseda rozhodčího soudu

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Rozhodčí řízení ad hoc
 - > přiměřené použití OSŘ (§30 ZRŘ)
 - > poukaz na založení pravomoci
 - > náležitosti žaloby podle §79 OSŘ

Jaký je rozdíl mezi účinky
zahájení rozhodčího řízení a
zahájení řízení před soudem?

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Účinky zahájení rozhodčího řízení
 - Stejně jako podání žaloby u soudu
 - Povinnost rozhodce zkoumat procesní podmínky
 - > pravomoc rozhodce (existence platné rozhodčí smlouvy)
 - > řádné ustavení rozhodců
 - > splnění předepsaného způsobu podání a náležitostí žaloby
 - > procesní způsobilost účastníků
 - > neexistence překážky litispendence a res iudicata

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Hmotněprávní účinky
 - > Stavení promlčecí lhůty
 - > Zabránění vzniku prekluze

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Příklad

- Ve smlouvě byla obsažena doložka:
Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení u RS při HK ČR a AK ČR.
- Strana podala žalobu ke KS v Brně

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- Zahájení rozhodčího řízení u nepříslušného orgánu
 - 1) Existuje platná rozhodčí smlouva a bylo zahájeno řízení u obecného soudu
 - §106 OSŘ
 - > námitka žalovaného – nejpozději při prvním úkonu ve věci samé
 - > zastavení řízení (x účastníci prohlásí, že netrvají na rozhodčí smlouvě, spor není arbitrabilní, rozhodčí smlouva je neplatná, neexistuje, nevztahuje se na daný spor, rozhodci odmítli se věcí zabývat)
 - > odst. 2 – zachování účinků podání návrhu

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

■ Příklad

- Ve smlouvě byla obsažena doložka:
Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení u RS při MOK v Paříži.
- Strana podala žalobu ke KS v Brně

Návrh na zahájení rozhodčího

- §106 OSŘ – teritoriální omezenost působení – tam, kde neexistuje mezinárodní smlouva, není nutné zastavit řízení, pokud by námitka byla odůvodněna řízením v jiném státě
- Článek II odst. 3 Newyorské úmluvy
 - Závazek státu (-> soudu) zastavit řízení na námitku strany (x rozhodčí smlouva je neplatná, neúčinná, nezpůsobilá k použití)
 - Otázka zachování účinků – teritoriální omezenost

Návrh na zahájení rozhodčího řízení

- 2) Bylo zahájeno rozhodčí řízení a následně došlo ke konstatování nepřislusnosti rozhodců (není dána vůbec, řízení má být zahájeno u jiných rozhodců)
 - §16 ZRŘ – zachování účinků
- 3) Došlo ke zrušení rozhodčího nálezu
 - §16 ZRŘ

Ukončení rozhodčího řízení

Kdy se vydává rozhodčí nález a kdy usnesení?

Ukončení rozhodčího řízení

- Rozhodčí nálezn – především ve věci samé
 - Viz také §34 Řádu
- Usnesení – v případech, kdy se nevydává rozhodčí nálezn
 - Nenabývá právní moc, není vykonatelné
 - Zastavení rozhodčího řízení – při uzavření smíru, konstatování nedostatku pravomoci, zpětvzetí žaloby (viz také §40 Řádu)
 - Podpis, odůvodnění, doručení

Rozhodčí nález

Jak lze definovat rozhodčí nález? Co k tomu říká ZRŘ?

Rozhodčí nález

- ZRŘ neobsahuje definici rozhodčího nálezu, pouze vymezuje jeho účinky a upravuje náležitosti
- Rozhodčí nález = *písemné konečné rozhodnutí vydané rozhodci ve věci samé*

Rozhodčí nález

- Náležitosti - §25 ZRŘ
 - Písemné vyhotovení
 - Usnesení většinou rozhodců
 - Podpis většinou rozhodců
 - Výrok musí být určitý
 - Odůvodnění
- > viz také §35 Řádu
- > RN je exekučním titulem -> požadavky na obsah

Rozhodčí nález

???

Je možné pojmout do nálezu smír? Jak se liší úprava oproti OSŘ?

Rozhodčí nález

- §24/2 ZRŘ
 - V průběhu rozhodčího řízení mohou strany uzavřít smír
 - Na žádost strany lze smír uzavřít ve formě rozhodčího nálezu -> tento se neodlišuje od ostatních nálezů (x odůvodnění)
 - Viz také §34 Řádu

Rozhodčí nález

- §99 OSŘ
 - Smír vyžaduje schválení soudem
 - Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku

Rozhodčí nález

???

Je vydán rozhodčí nález, ve kterém je konstatováno, že strana XY způsobila škodu a škoda existuje.

Je vydán nález, ve kterém je konstatováno, že strana XY je povinna zaplatit částku 20 000 Kč z titulu slevy z kupní ceny. O náhradě škody bude rozhodnuto v dalším rozhodčím nálezu.

O jaké nálezy se jedná? Proti kterému je možné podat návrh na zrušení?

Rozhodčí nález

- Mezitimní rozhodčí nález – nelze zrušit
- Částečný rozhodčí nález – lze zrušit

Rozhodčí nález

- Druhy rozhodčího nálezu
 - Konečný
 - Celkový
 - Částečný
 - Mezeitimní

Rozhodčí nález

???

Je možné vydat rozhodčí nález bez odůvodnění?

Je možné nejprve vyhlásit rozhodčí nález a následně jej vydat písemně? Je možné jen vyhlásit nález bez písemného vyhotovení?

Kdy nabývá nález účinků pravomocného soudního rozhodnutí? Kdy je soudně vykonatelný? Kdo jej opatřuje doložkou o právní moci?

Rozhodčí nález

- Rozhodčí nález lze vydat bez odůvodnění, pokud se na tom strany dohodly (§25 odst. 2 ZRŘ)
- Nález může být ústně vyneseno, ale aby se jednalo o rozhodčí nález, musí být následně písemně vyhotoven
- Dnem doručení (§28 odst. 2 ZRŘ) – doložka o právní moci – tajemník (§4 Řádu), rozhodce

Rozhodčí nález

- Přezkum
 - Jen za podmínek předvídaných §27 ZRŘ
 - x zrušení

Kontrolní funkce obecných soudů

???

Kdy se v dosahu českého práva může projevit kontrolní funkce soudů?

Jaké instituty spadají do tzv. kontrolní funkce soudů?

Kontrolní funkce obecných soudů

- Až po vydání rozhodčího nálezu
- Zrušení nálezu, odepření výkonu rozhodčího nálezu

Zrušení rozhodčího nálezu

???

Jsou v dosahu české právní úpravy platná následující ujednání?

Strany se vzdávají práva podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu.

Strany se vzdávají možnosti přezkumu rozhodčího nálezu jinými rozhodci.

Zrušení rozhodčího nálezů

- Nelze se předem vzdát zrušení rozhodčího nálezů
- Přezkum rozhodčího nálezů je v dispozici stran (§27 ZRŘ)

Zrušení rozhodčího nálezu

???

Jaký rozhodčí nález podléhá zrušení podle ZRŘ?

Zrušení rozhodčího nálezu

- Rozhodčí nálezu vydaný podle §23, §27, §24/2 ZRŘ
- Konečný rozhodčí nálezu
- Domácí rozhodčí nálezu – vydaný na území ČR

Zrušení rozhodčího nálezu

???

Kdo může iniciovat zrušení rozhodčího nálezu? Jak?

Zrušení rozhodčího nálezu

- Jen na návrh některé ze stran – účastníků rozhodčího řízení
- Soud je vázán důvodem pro zrušení, který strana uplatnila – může nálezu pouze zrušit, ne změnit
- Lhůta – 3 měsíce od doručení nálezu
- Podání návrhu nemá odkladný účinek (x žádost povinného, hrozí závažná újma)
- Příslušnost soudu – věcná podle OSŘ, místní – v jehož obvodu se konalo rozhodčí řízení
- Postup po zrušení - §34

Zrušení rozhodčího nálezu

Důvody pro zrušení - §31

- Nález byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu
- Rozhodčí smlouva je neplatná, byla zrušena, nevztahuje se na případ
- Rozhodce nebyl povolán k rozhodování, neměl způsobilost k právním úkonům
- Nález nebyl usnesen většinou rozhodců

Zrušení rozhodčího nálezu

- Straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat
- Plnění nebylo žádáno, je nemožné nebo nedovolené
- Existují důvody pro obnovu řízení

Zrušení rozhodčího nálezu

???

Které důvody pro zrušení jsou důvody relativními a proč?

Zrušení rozhodčího nálezu

- Pís b) a c) – viz §33
- Důvody zjistitelné stranami v průběhu rozhodčího řízení nebo průběhem samotným

Zrušení rozhodčího nálezu

??? Posud'te následující tvrzení:

Pokud nepodám námitku nearbitrability sporu ještě před jednáním o věci samé, nemohu již v budoucnu úspěšně podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu.

Podám-li námitku podjatosti rozhodce, ta je zamítnuta předsednou rozhodčího soudu, mohu podat návrh na zrušení usnesení.

Je-li zrušen nálezn pro nearbitrabilitu sporu, musím podat nový návrh na věcně a místě příslušný obecný soud.

Je-li zrušen nálezn pro nezpůsobilost rozhodce, nestanoví ZRŘ postup po zrušení.

Zrušení rozhodčího nálezu

- NE – jedná se o důvod podle §31 pís. a), nepoužije se §33 ZRŘ
- NE – nelze podat návrh na zrušení usnesení, je možné podat návrh na zrušení nálezu (§31 pís. c), §33)
- NE – na návrh rozhoduje soud, který nálezu zrušil (§34 odst. 1 ZRŘ)
- NE – postup stanoven v §34 odst. 2

Zrušení rozhodčího nálezu

???

Nestihnu-li lhůtu pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, nemám již možnost se bránit proti procesním chybám, které jinak odůvodňují zrušení nálezu.

Zrušení rozhodčího nálezu

- Zastavení nařízeného výkonu
 - Strana, proti které nálezu směřuje, nepodala návrh na zrušení
 - Návrh na zastavení výkonu
 - Důvody podle OSŘ
 - Nearbitrabilita
 - Nálezu nebyl usnesen většinou rozhodců
 - Plnění nepožadované, nemožné, nedovolené

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

???

Jaký rozhodčí nález podléhá v ČR procesu uznání a výkonu?

Jaké cesty lze využít pro uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v ČR? Jaké jsou jejich vzájemné vztahy?

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Cizí rozhodčí nález

= rozhodčí nález, který nebyl vydán na území ČR

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Tři možné cesty (prameny) uznání cizích rozhodčích nálezů
 - 1) Newyorkská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů
 - 2) Dvoustranné smlouvy o právní pomoci
 - 3) ZRŘ

Příklad

- podnikatel z ČR a podnikatel ze SR uzavřeli kupní smlouvu
- Čech nezaplatil kupní cenu
- spor se řešil v rozhodčím řízení na Slovensku => rozhodčí nález
- Slovák chce uznat a vykonat rozhodčí nález v ČR

Příklad na kolizi pramenů

Článek VII/2 NÚ

- Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927 pozbudou platnosti mezi Smluvními státy v době a v rozsahu, v němž se tato Úmluva stane pro ně závaznou.

Článek VII/1 NÚ

- Ustanovení této Úmluvy se nedotýkají platnosti mnohostranných nebo dvoustranných dohod uzavřených Smluvními státy o uznání a výkon rozhodčích nálezů, ani nemohou zbavit žádnou zúčastněnou stranu případného práva použití rozhodčího nálezu způsobem a v rozsahu stanoveném zákonodárstvím nebo smlouvami země, v níž je nález uplatňován.

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Vztahy mezi prameny
- ✓ Mezinárodní smlouvy x ZRŘ – článek 10 Ústavy ČR
- ✓ Newyorská úmluva x dvoustranné smlouvy – článek VII Newyorské úmluvy – doložka nejpriznivějšího zacházení (i vztah k vnitrostátním úpravám)

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Newyorská úmluva
 - ✓ 1958
 - ✓ Nejúspěšnější mnohostranná mezinárodní smlouva
- ✓ Forma rozhodčí smlouvy
- ✓ Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

??? Posud'te následující tvrzení:

Pokud nedodržíím písemnou formu dle článku II, nelze mezi státy vázanými NÚ úspěšně žádat o uznání a výkon.

NÚ stanoví povinnost uznat a vykonat rozhodčí nález.

Vlastní podmínky pro povolení uznání a výkonu jsou dány národními právními řády.

Důvody pro odepření uznání v NÚ jsou pouze demonstrativní.

Kdo může iniciovat důvody pro odepření podle odst. 1 a 2 článku V? O který právní řád se skupiny důvodů v odst. 1 a 2 opírají?

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- ✓ Jen rozhodčí nálezy vydané na území jiného smluvního státu
- ✓ Ve skutečnosti zasahuje jen fázi uznání -> závazek pro smluvní státy uznat cizí rozhodčí nález, jsou-li splněny požadavky dané úmluvou
- ✓ Výkon – podle práva státu výkonu

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Podmínky uznání
 - ✓ Rozhodčí smlouva ve formě předvídané úmluvou – písemná -> pokud ne, nelze použít NÚ
 - ✓ Rozhodčí nález
 - ✓ Není dán důvod pro odepření uznání

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- důvody pro odepření uznání - 2 skupiny:
 - ✓ Jen na návrh strany – pohled jiného práva než práva státu výkonu
 - ✓ Ex officio – z pohledu práva státu výkonu

Odepření je na zvážení soudu.

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- První skupina
 - 1) Nezpůsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu (posuzujeme podle jejich právních řádů – státní příslušnost)
 - 2) Neplatnost rozhodčí smlouvy (podle práva, které strany pro rozhodčí smlouvu zvolily, podle práva země, kde byl nálezn vydán)

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- 3) Nález se týká sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva (překročení rozsahu rozhodčí smlouvy)
- 4) Strana, proti níž nález směřuje, nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce, o rozhodčím řízení, nemohla uplatnit své požadavky
- 5) Složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran nebo s právem státu, kde se řízení konalo

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- 6) Rozhodčí nález se dosud nestal pro strany závazným nebo byl zrušen nebo jeho výkon odložen podle práva země, kde byl vydán

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- Druhá skupina
 - 1) Předmět sporu není arbitrabilní
 - 2) Rozpor s veřejným pořádkem

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

??? V rozhodčím řízení došlo k těmto skutečnostem. Mohl by být dán důvod k odepření uznání?

- 1) *Strana žalovaná mající sídlo na území jiného státu než je místo konání rozhodčího řízení neobdržela předvolání. Byl vydán rozhočí nález.*
- 2) *Rozhodčí senát byl sestaven náhradním způsobem (v souladu s řádem stáلهo RS), protože žalovaný nejmenoval rozhodce, i když mu byla výzva ke jmenování řádně a včas doručena.*

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- 3) *Rozhodci provedli řízení bez ústního slyšení stran. Strany si toto nedohodly. Právní řád státu fora to dovoluje jen se souhlasem stran. Právní řád státu výkonu to nechává na uvážení rozhodců.*
- 4) *Strana ve státě konání rozhodčího řízení podala návrh na zrušení rozhodčího nálezu.*
- 5) *Rozhodčí nález byl zrušen v jiném státě než je stát vydání.*
- 6) *Rozhodčí doložka zněla: Veškeré spory týkající se náhrady škody budou řešeny v rozhodčím řízení. V rozhodčím řízení se rozhodovalo o platnosti smlouvy a o náhradě škody.*

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

Ad 1)

- Článek V odst. 1 pís b) – právo místa konání rozhodčího řízení – bylo doručení v souladu s tímto právním řádem
- Článek V odst. 2 pís b) ?

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

Ad 2)

- Není důvod

Ad 3)

- Článek V odst. 1 pís d)

Ad 4)

- Otázky použití článku V odst. 1 pís e)

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

Ad 5)

- Není důvod

Ad 6)

- Článek V odst. 1 pís c)

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

■ ZRŘ

- ✓ Rozhodčí nález vydaný v cizím státě
- ✓ Vzájemnost
- ✓ Není důvod pro odepření uznání
- ✓ Uznání se nevyslovuje zvláštním rozhodnutím – k uznání se při nařízení výkonu přihlédne

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

- ✓ Důvody pro odepření – soud vždy zkoumá ex officio
- ✓ Jsou-li dány – soud odepře uznání nálezu

Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů

■ Důvody

- Rozhodčí náleze není podle práva státu, kde byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný
- Rozhodčí náleze má vadu, pro kterou je možné zrušit tuzemský náleze
- Náleze odporuje veřejnému pořádku